

УРОК № 2

Тема: Сучасна політична карта світу та окремих регіонів. Головні об'єкти політичної карти

Політична карта – це сукупність різноманітних даних політичного змісту про країни і регіони світу.

Головні об'єкти політичної карти світу

Територія - це частина земної поверхні, що має певні просторові межі та географічне положення.

Країна - це територія із визначеними кордонами і власним населенням, що в політичному відношенні може бути як суверенною, так і залежною.

Держава - суверенне політичне утворення суспільства, що займає певну територію, на якій має всю повноту законодавчої й виконавчої влади.

До складу державної території включають:

- суходіл із надрами;
- акваторію (внутрішні й територіальні води);
- повітряний простір над суходолом і водами;

Залежні країни і території – перебувають під політичною і військовою владою держав.

Залежні країни і території поділяються на:

- **колонії** - не мають політичної та економічної самостійності.
- **протекторати** - мають відносну внутрішню незалежність.
- **підопічні території** - тимчасово передані ООН під контроль незалежних держав унаслідок виникнення певних політичних умов.

Власниками володінь і територій у наш час є 11 держав (найбільшими метрополіями за кількістю володінь залишається Великобританія і Франція).

ЗАВДАННЯ: Опрацюйте опорно-інформаційні схеми до теми.

А. Джерела знань про регіони та країни світу

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПРО РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ

статистичні	історичні	інформаційні	картографічні
<ul style="list-style-type: none"> кількісні співвідношення, а іноді й якісні закономірності розміщення населення і господарства регіонів та країн; моделювання соціально-економічних процесів. 	<ul style="list-style-type: none"> розвиток регіонів та країн у часі; необхідні для розуміння сучасної географії населення і господарства, для прогнозування їх змін на прикладі окремих регіонів та країн. 	<ul style="list-style-type: none"> Інтернет та геоінформаційні системи (ГІС) – сучасні засоби збирання, збереження та аналізу інформації; ГІС поєднують модельне зображення території з таблицями, космічними та аерознімками земної поверхні. 	<ul style="list-style-type: none"> економічні та політичні карти є засобом економіко-географічних досліджень та його результатом; складання тематичних карт підвищує інформаційну місткість географічного матеріалу.

Б. Політична карта та її особливості

ПОЛІТИЧНА КАРТА

У вузькому розумінні: тематична карта, на якій показано поділ світу на держави та залежні території з нанесенням існуючих кордонів.

У широкому розумінні: зібрання відомостей про політичну географію світу.

Головна властивість – динамічність, тобто здатність постійно змінюватися

Кількісні зміни

об'єднання та розпад держав, територіальні втрати на надбання в наслідок міждержавних конфліктів...

Якісні зміни

надбання країнами суверенітету, зміни форм правління та державного устрою, утворення міжнародних організацій...

В. Головні об'єкти політичної карти

КРАЇНИ: ~ 240

заселені території з визначеними кордонами, які в політико-географічному відношенні можуть мати державний суверенітет або бути залежною від інших держав

ДЕРЖАВИ

суверенні (незалежні) політичні самоуправні утворення, які здійснюють владу на певній території та забезпечують у своїх межах господарську діяльність

ТЕРИТОРІЇ

простори земної кулі з їх сухопутною і водною поверхнею, надрами і повітряним простором.
Акваторія – ділянка водної поверхні у визначених межах.

Суверенні (самоправні) держави: 194

Територія держави:

- площа суходолу, у межах державного кордону (у т.ч. надра, внутрішні води, повітряний простір);
- територіальні води (22,2 км від берега);
- морські економічні зони (до 370,4 км завширшки та на глибину до 500 м).

Невизнані (самопроголошені) квазі-держави

країни, які в однібічному порядку проголосили незалежність, але не одержали загального міжнародного визнання

Тайвань,
Придністров'я,
Косово...

Залежні території: > 40

перебувають під владою іноземної держави-метрополії:

- колонії (позбавлені політичного суверенітету та економічної самостійності);
- протекторати (зберігають незалежність у внутрішніх справах)

Пуерто-Рико (США)

Території з невизначеним статусом

- окуповані території;
- нейтральні території;
- спірні території.

Палестина,
Західна Сахара,
Крим...

Міжнародні території

- Антарктида;
- відкриті моря;
- міжнародні річки, протоки та канали;
- глибоководні частини морського дна;
- космічний простір

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Наведіть приклади джерел географічних знань про регіони та країни світу.
2. Яку карту називають політичною? Які її особливості порівняно з іншими географічними картами?
3. Назвіть головні об'єкти політичної карти.
4. Поясніть відмінності між поняттями «територія», «акваторія», «держава», «країна», «залежна територія».
5. Що входить до складу території держави?